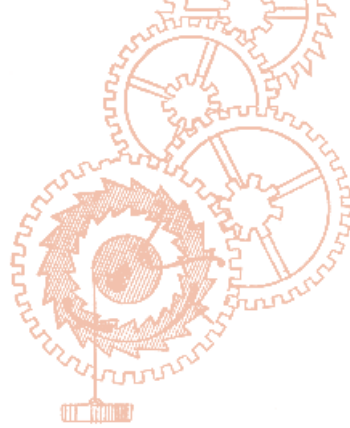

Obninsk, lehenengo zentral nuklear “baketsua”

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

Obninsk (Sobietar Batasuna), 1954ko ekainaren 27a. Moskutik 110 kilometrora eraiki berri zuten zentral nuklearra sarera konektatu zuten lehenengoz eta, hala, energia industrialki ekoizten zuten lehen errektore nuklearra izan zen.

2002ko apirilaren 29ra arte egon zen martxan, arrakastaz, eta urte horietan guztietan ez zen istripurik izan errektore bakarreko plantan. Baina esan beharra dago errektoreak oso eskala txikian ekoizten zuela energia eta, gainera, soilik lau urte eman zituela sare publiko edo komertzialera konektatuta; 1959az geroztik, isotopoak ekoizteko eta ikerketarako erabili zuten Obninskeko errektorea.

1951ko urtarrilaren lehenean hasi ziren errektorea eraikitzen. Urte gutxitan izugarrizko garapen teknologikoa lortu zuten zientzia atomikoa energia ekoizpenerako erabili ahal izateko, eta ez soilik Sobietar Batasunean. Gerra Hotza piztu berri zen eta AEBek ez zuten atzean geratu nahi maila askotan jokatzen ari zen gatazka hartan. 1949an AEBetako Energia Atomikoko Batzordeak orube zabal bat erosi zuen Idahan, eta bertan errektoreak probatzeko estazio bat eraiki. 1953rako prest zeukat STR Mark I errektorea. Eta, hala ere, sobietarrek irabazi zieten lehia.

Gerra Hotz teknologikoaren gudu

1954ko ekainean Obninskeko errektore nuklearra sarera konektatu zuten eta, horrenbestez, munduko lehen zentral nuklear zibila martxan jarri zuten.

hori irabazteko osagai militarra funtsezkoa izan zen, edo hobe esanda, osagai militarra baztertu izana. AEBetako programaren helburua gerraontziak eta itsaspekoak energiaz hornitzea zen, eta sobietarrek, aldiz, behar zibilak asetzeko erabiliko zuten. Zalantzarik ez dago erabakia kontzienteki hartu zutela: Ob-

ninskeko zentralari *Atom Mirnyi* edo “atomo baketsua” izenordea jarri zioten.

Atomo hori funtsezko mugarri izan zen zentral nuklear zibilen garapenean, baina bakeari ez zion ekarpen handirik egin; gerra eta energia inoiz baino estuago lotuta egon dira orduz geroztik, eta ez soilik Mosku inguruan. ●

Hortzetako harribitxien moda

Rosalía, Madonna, Justin Bieber... geroz eta gehiago dira hortzetan *drillz* izeneko harri bitxien inkrustazioak edo metal preziatuzko zorroak dauzkaten pertsonaia ezagunak. Baina moda ez da berria, maien zibilizazioan ohitura hori zabaldua baitzegoen nobleen artean. Prozesua oso mingarria omen zen, baina, berriki, hortz zulatueta bi-

txiak itsasteko erabiltzen zuten zementua aztertu dute, eta ondorioztatu dute praktika horren helburua ez zela soilik estetikoa. *Journal of Archeological Science* aldizkarian jaso dutenez, itsasgarri hura, besteak beste, pinu erretxinaz eta menta olioz egina zegoen eta txantxarra nahiz ahoko infekzioak prebenitzen laguntzen zuen. ●